

Especial **Medi ambient**

Vall del
Madriu-Perafita-Claror

El Portal de la Vall C/Prat de la creu 74-76, baixos AD500 Andorra la Vella (Andorra)

Un món lliure de plàstics

Aquest any, el Dia Mundial del Medi Ambient se centra en la recerca de solucions per erradicar la contaminació que generen els plàstics, sobretot els d'un sol ús

El país amfitrió és Costa d'Ivori, i el tema, 'Sense contaminació per plàstics'

Avui, la celebració mundial del medi ambient supera els 50 anys. Després de les celebracions globals del l'any passat centrades en la defensa de la Terra com a únic planeta on tenim assegurada l'existència només si es fan canvis substancials per viure d'una manera més sostenible i sense maltractar l'entorn natural, enguany es vol posar el focus d'atenció en el consum indiscriminat de plàstic. Actualment es produeixen al món més de 400 tones de plàstic, dels quals la meitat tenen una vida útil d'un sol ús. Només es recicla el 10% i entre 19 i 23 milions de tones de rebuig plàstic acaben als llacs, rius i mars del nostre planeta. La contaminació és tan rellevant que ja es poden partícules inferiors als cinc mil·límetres a molts aliments, l'aigua i inclús, a l'aire. Hem de ser conscients que els productes plàstics d'un sol ús que es converteixen en rebuig o són cremats, no només perjudiquen la salut humana i la biodiversitat, sinó també tot tipus d'ecosistemes, des de les muntanyes al lit marí.

Casos d'èxit: Costa d'Ivori i Països Baixos

No és casualitat que el país amfitrió de 2023 sigui Costa d'Ivori, nació pionera en la lluita contra la contaminació dels plàstics que el 2014 va prohibir l'ús de bosses d'aquest material tan poc biodegradable. A més va recolzar activament la transició cap a envasos i embalatges reutilitzables. La ciu-

tat més gran del país, Abiyán, també s'ha transformat en un centre per a noves empreses orientades a combatre aqueta contaminació.

Juntament amb les activitats que tinguin lloc a Costa d'Ivori, el Dia Mundial del Medi Ambient comptarà també amb el suport del Govern dels Països Baixos, un país que pot donar exemple pel que fa a la implementació de mesures ambicioses en relació al cicle de vida del plàstic. En aquesta línia, el país europeu ha signat l'adopció del Compromís Global per la Nova Economia del Plàstic i forma part de l'Aliança Mundial sobre la Basura Marina, i forma part de la Coalició de Alta Ambició, per elaborar uns instrument jurídicament vinculant per combatre la contaminació de plàstics i abordarà tot el cicle de vida del plàstic.

Full de ruta per trobar solucions

La solució o reducció del problema, no és senzilla, però tampoc impossible. Com en altres àmbits, passa pels avenços científics i per l'acord dels governs, sector privat i resta de

parts interessades en fer front a una qüestió que necessita de la implicació de tothom per implementar mesures eficaces en tots el món.

Si s'aconsegueix, segons un informe del Programa de les Nacions Unides per al Medi Ambient, d'aquí fins al 2040 es podria reduir la contaminació per plàstics en un 80% si els països i les empreses fessin canvis tecnològics que tenen efectes concrets. En aquest sentit, ha establert un full de ruta per reduir la contaminació de manera radical gràcies a un enfocament circular que eviti que els plàstics entrin als ecosistemes i a l'economia.

Els citats canvis passen per actuacions que tots coneixem a nivell particular però que encara no s'apliquen de manera multilateral:

- ✓ Reutilitzar: foment de l'ús d'ampolles recarregables, dispensadors a granel, sistemes de devolució i retorn, recuperació d'envasos, etc.

- ✓ Reciclar: eliminació dels subsidis als combustibles fòssils, i aplicació de millors pautes de reciclatge.

- ✓ Reorientar i diversificar: substitució d'elements plàstics en envasos, embolcalls, bosses, articles de menjar ràpid, etc. per materials alternatius.

La importància de la celebració

El Dia Mundial del Medi Ambient se celebra tots els anys des del 1974 a més de 150 països, i a més de commemorar la lluita per protegir el medi ambient, amb el pas dels anys s'ha convertit en una plataforma per promoure el progrés cap als Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).

Durant aquests 50 anys, el PNUMA ha dut a terme campanyes molt significatives a nivell global portant a primera línia algunes de les problemàtiques que s'han de resoldre perquè el nostre planeta no deixi de ser habitable: la recerca d'una solució global al problema del canvi climàtic, i ajudar als països en la seva aplicació, la protecció de la capa d'ozó, l'abastiment d'aigua potable, la lluita contra l'esgotament dels bancs de les poblacions de peixos, i la prohibició de l'ús de productes químics tòxics. <

ANDORRANA DE PUBLICACIONES
President
Enric Dolsa Font

Direcció general
Natalia Mena
Coordinació general
Nona Muñoz

Direcció d'art
Sara Tapia Luna
Redacció
Carmen Salas
Maquetació
Pako Temprado
César Arquíñigo

Directora publicitat
Irina Rybalchenko
Publicitat
Irene Izquierdo

Subscripcions
subscripcions@elperiodic.ad
Tel +376 736 200
L'ESPECIAL MEDI AMBIENT
s'entrega inseparablement amb
EL PERIÒDIC D'ANDORRA.

Nerea Moreno

DIRECTORA DE SOSTENIBILITAT, COMUNICACIÓ I CLIENTS DE FEDA

«FEDA vol ser un referent pel que fa a la sensibilització per la sostenibilitat»

Periodista de formació, especialitzada en comunicació corporativa i formada en l'àmbit de l'*Environmental, Social, and Corporate Governance*, la sostenibilitat i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), Nerea Moreno va entrar en contacte amb el món del medi ambient quan es va encarregar dels temes ambientals al departament de comunicació de Govern. Tenir l'oportunitat de participar en la presentació de l'informe dels ODS a les Nacions Unides li va permetre acostar-se a la sostenibilitat, un àrea en la qual continua treballant des de fa quatre anys a FEDA, ara com a directora de Sostenibilitat, Comunicació i Clients. Per a FEDA, la qüestió de la sostenibilitat forma part del seu ADN, i Moreno és l'encarregada d'informar sobre el compromís de la companyia amb el seu impacte tant en l'àmbit ambiental i social com econòmic al seu entorn.

—Com entén FEDA la sostenibilitat?

—Entenem la sostenibilitat com un principi global de vetllar per tenir un impacte positiu en l'entorn. Quant al medi ambient i a la necessitat de reduir la nostra petjada de carboni, també ho entenem com un compromís que va més enllà de les nostres fronteres. La nostra essència en la central hidroelèctrica, 100% renovable, però el compromís va més enllà. No n'hi hauria prou que nosaltres produíssim energia renovable si importéssim tota la resta de l'electricitat de fonts contaminants. Per això, des de l'any 2019, FEDA va signar contractes de compra d'energia que ens garanteixen que una part d'aquesta és d'origen renovable, i gràcies a això cada any hem incrementat el consum d'aquestes energies. El 2022, el percentatge va ser del 67%, i aquest és el nostre compromís, continuar en aquesta direcció, per reduir les emissions de CO₂ a Andorra però també en tot l'entorn on impactem.

—El fet que hi hagi un càrrec centrat en la sostenibilitat ja és una declaració de principis de FEDA. Té una repercussió pràc-

tica però també un paper simbòlic molt important.

—Exactament. A FEDA la sostenibilitat sempre ha estat integrada en la seva estratègia i totes les àrees de l'entitat vetllen per tenir un impacte positiu. Les infraestructures es fan tenint en compte l'impacte que tindran ara i vers el futur, i els projectes que s'impulsen han d'estar enfocats a reduir les emissions de CO₂ o generar un impacte positiu en qualsevol altre àmbit de la sostenibilitat. Això ja era així. Amb la creació del departament de l'àrea de Sostenibilitat, Comunicació i Clients es crea l'estructura específica i es dotar de recursos per continuar sensibilitzant. La sostenibilitat marca un camí, i la comunicació el transmet.

—Quan traslladen el seu missatge sostenible a la ciutadania i als seus clients, quin feedback reben?

—Cada any fem una enquesta de satisfacció entre els clients, perquè entre d'altres aspectes, valorin el compromís que té la companyia amb el medi ambient. La puntuació és satisfactòria, i creix exponencialment; actualment se situa al 7,2. En l'àmbit de l'energia a vegades pot ser complicat transmetre segons quins conceptes tècnics, però estem convençuts que estem aconseguint que andorrans la ciutadania percebi la nostra implicació. Després, a través del MW Museu de l'electricitat i dels tallers a les escoles que fa l'equip del museu, es fa una sensibilització molt propera que especialment entre els infants veiem que té molt bona acollida i que ho integren de seguida en el seu dia a dia i en els seus valors.

—Andorra és un país de muntanya. Com incideix en el model energètic?

—Som un país petit i de natura i això fa que el terreny per al desenvolupament de noves fonts renovables sigui limitat, però encara tenim molt potencial i recorregut en el desenvolupament de noves infraestructures. Això fa que, tot i que la nostra principal font d'energia sigui la central hidroelèctrica, que va ser la primera

infraestructura del país 100% renovable, encara hem d'importar al tomb del 80% de l'electricitat que consumim de França i Espanya. Tot i això, FEDA està implicada per continuar projectant infraestructures d'energia renovable al país, com el parc solar de Grau Roig, que vam inaugurar a l'octubre; a més, volem posar en marxa un parc eòlic al pic del Maià que ens permetrà produir gairebé la meitat del que ja genera la central hidroelèctrica. Creiem que és un projecte imprescindible per assolir els objectius que tenim de transició energètica. No hem d'oblidar que es va fer una llei per impulsar aquesta transició que ens fixa objectius de cara al 2030, i que hi hem d'arribar.

—Avui és el Dia Mundial del Medi Ambient, enguany centrat en la contaminació dels plàstics. Com ho valora?

—Està clar que és una temàtica molt oportuna perquè la plaga dels plàstics és una de les grans problemàtiques que tenim avui dia al planeta. El plàstic es troba a tot arreu, i arriba a afectar la salut humana. De fet, es calcula que el éssers humans ingerim l'equivalent a una targeta de crèdit cada setmana a través de l'aigua i l'alimentació. Aquesta és l'afectació més directa però hi ha moltes altres. Per exemple, nosaltres encara podem banyar-nos a la platja, però hi ha molts països on no ho pots fer perquè

el mar està absolutament cobert de residus.

—Tot i que no és la seva àrea de treball, FEDA fa accions en relació als plàstics?

—El nostre principal objectiu és la reducció d'emissions de CO₂, però el plàstic, com a qüestió de la sostenibilitat, també ens preocupa. De fet, com una de les nostres vessants és la sensibilització vers la sostenibilitat, crec que ens hem convertit en un referent, i a través del MW Museu de l'Electricitat sempre intentem portar una exposició que hi contribueixi. Per exemple, l'any passat vam tenir l'exposició «Un planeta submergit pel plàstic», del fotògraf James Whitlow Delano. Les seves imatges transmetien angoixa en veure com està el món ple de plàstic, i per això trobo normal que es dediqui el Dia Mundial del Medi Ambient a centrar els esforços en sensibilitzar i posar remei. La reducció és el primer pas per resoldre aquesta problemàtica, i moltes de les que tenim avui dia vers el medi ambient. Aplica tant pel que fa als plàstics com al consum energètic, en el qual estem centrats a FEDA.

—De quina manera?

—Des de FEDA portem molt de temps insistint en reduir el consum energètic, que no té el seu origen en l'actual crisi energètica. No ens interessa que la gent consumeixi més per augmentar els nostres ingressos, sinó perquè hem de canviar el nostre model. Treballem per repensar el que tenim ara i adaptar-nos als canvis que sí o sí vindran, i el primer pas passa per reduir el consum energètic. FEDA està molt implicada, i el que intentem és que també ho estigui la ciutadania, que cada vegada està més conscienciada, i s'ha de posar en valor.

—Quines accions fan des de FEDA per aconseguir aquesta reducció?

—Es treballa des de molts àmbits i amb una visió global i de futur. És clar que treballem perquè cada vegada més pes de l'energia que consumim sigui renovable, perquè siguem més eficients, però al final quant menys consumim, millor, i per això la reducció és fonamental, que es pot extrapolar al tema dels plàstics. I mentrestant, hem de seguir ideant nous sistemes, treballant en noves solucions—com ho són ja les xarxes de calor—i potenciant un nou model de consum. Per fomentar la reducció del consum elèctric, treballem en la sensibilització principalment, a través de tallers a les escoles, al museu, de campanyes de publicitat, de reunions amb actors econòmics i socials...

—Les xarxes de calor també van en aquesta direcció.

—FEDA enfoca tota la sostenibilitat amb una visió molt global

de riscs que tenim, i de forma constant va revisant com serà el futur de l'energia i com hi pot fer front. Una de les principals fonts va ser l'elaboració del llibre blanc de l'energia en què van participar molts actors del país; una de les necessitats que es va posar damunt la taula va ser la necessitat de diversificar les fonts d'energia. Al país, la principal font de calefacció era i és encara el gasoil, una consum que en algun moment es convertirà en demanda elèctrica si no hi ha una alternativa. FEDA va implementar una altra opció per no incrementar la demanda elèctrica i en aquest sentit, al 2016 vam inaugurar la primera xarxa de calor a Soldeu. Posteriorment, hem posat en marxa la xarxa de fred i calor d'Escaldes-Engordany. Tot això ens permet, d'una banda, un estalvi d'emissions directe (l'any passat es va arribar a les 9.000 tones d'emissions de CO₂); i de l'altre, de cara al futur, limitar l'increment de la demanda elèctrica.

—Com es pot aconseguir aquesta limitació?

—Durant la transició energètica, del total de consum energètic, la part elèctrica creixerà, perquè es la que més es pot convertir en neta. En aquest sentit, el que hem de fer és intentar limitar el seu consum per poder-hi donar resposta. La xarxa de calor el que aconseguix és que les calefaccions de gasoil no transicionin a elèctriques, sinó a la xarxa de calor d'energia tèrmica.

—Estan en contacte amb entitats d'altres països a l'hora de ser més sostenibles?

—Sí, FEDA col·labora amb els països veïns, i amb d'EDF (Electricité de la France) treballem en els àmbits estratègics. Al final, es tracta de problemàtiques que ells han tingut i compartim experiències, ens ajuden a encarar-les. Quan parlem dels reptes de futur, entenem que Andorra ha de reduir la seva petjada de carboni, que a través de FEDA hem d'invertir en renovables, però que l'àmbit és molt més gran, i per això quan es planteja què fer té en compte que tot el que farà sempre tindrà l'objectiu de reduir la petjada de carboni.

—Quines línies tenen previstes per continuar sensibilitzant?

—Oferir més informació a través de la digitalització. Quanta més informació tingui el client, millor podrà actuar en el seu consum; també seguirem fem campanyes de sensibilització a través del museu; fem tallers sobre estalvi energètic, seguretat energètica, i mobilitat elèctrica; xerrades a les escoles, i també campanyes de publicitat, i participant en fires i esdeveniments amb un missatge de sostenibilitat. <

LLUM VERDA

**ENERGIA 100% RENOVABLE
AMB CERTIFICAT D'ORIGEN**

**La teva companyia compromesa
amb un futur verd.**

www.llumverda.ad

Publicitat

Grup REFESA: liderant el camí cap a un futur sostenible a través del REciclatge de RESidus

Grup REFESA és un referent en el sector del REciclatge i la gestió de RESidus al Principat. La companyia està formada per dues empreses de renom: **LSR Logística i Serveis del Reciclatge i REFESA Recuperacions Fèrriques**. Aquests dos actors clau treballen en conjunt per proporcionar serveis de qualitat i protegir el medi ambient.

Amb un enfocament centrat en la sostenibilitat i l'economia circular, **Grup REFESA** disposa d'un **servei integral de recollida, transport i emmagatzematge de residus** tant valoritzables com no valoritzables, i gestiona materials com metalls, ferralla, bateries, extintors, fusta, plàstics, vidre, fluorescents i residus provinents de tallers mecànics, entre d'altres. L'objectiu d'aquest procés és minimitzar l'impacte ambiental dels residus i maximitzar el seu valor com a recurs.

Un dels àmbits d'especialització de **Grup REFESA** és la gestió de **residus de la construcció**. A la seva planta de triatge d'Aixovall s'encarrega de reciclar els materials procedents de la runa per donar-los una nova vida útil. Tenen a

disposició dels clients sacs big bag, i ofereixen el servei de lloguer de contenidors des d'1 m³ fins a 11 m³, i de 30 m³ per a la gestió eficient dels residus derivats de la construcció i els voluminosos.

Grup REFESA està inscrit al Registre d'Empreses amb Risc d'Amiant (RERA), i compta

amb les autoritzacions necessàries per al transport, emmagatzematge i exportació de residus que continguin fibres d'amiant, així com del personal especialitzat per a la gestió segura dels **residus perillosos**.

REduir, REutilitzar, REciclar, REcuperar i REpensar és in-

dispensable per disminuir la contaminació del planeta. Per això, **Grup REFESA** disposa a les seves dues plantes d'un centre de descontaminació de **residus de vehicles al final de la seva vida útil (VFU)** que permet extreure tots els fluids i residus perillosos abans de premsar el vehicle i transportar-lo al seu destí final, on es dona un nou ús a la ferralla i s'eliminen de forma segura els subproductes perillosos que no poden tenir una segona vida útil. Les peces del vehicle que poden tenir una segona vida es venen com a **recanvis d'ocasió** per tal d'afavorir la sostenibilitat, ajudant-nos a estalviar diners sense perdre qualitat ja que es tracta de peces originals.

Grup REFESA destaca per ser l'única empresa autoritzada a Andorra per realitzar el tractament dels **RESidus d'Aparells Elèctrics i Electrònics (RAEE)** espatllats, obsolets o en desús per generar noves matèries primeres, que possibilita la reutilització d'alguns components per a la construcció de nous aparells, que esdevé un clar exemple d'economia circular.

Grup REFESA contribueix als Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) mitjançant pràctiques sostenibles i la promoció de l'economia circular. <

Publicitat

**GESTIÓ, TRANSPORT
I TRACTAMENT
INTEGRAL
DE RESIDUS**

**RECOLLIDA
I DESBALLESTAMENT
DE VEHICLES FORA
D'ÚS**

**GESTIÓ, TRANSPORT
I TRACTAMENT
DE RAEE'S I
SUPORT DE DADES**

**TRANSPORT I
GESTIÓ DE RESIDUS
DE LA CONSTRUCCIÓ**

**TRANSPORT I
GESTIÓ DE RESIDUS
PERILLOSOS**

**COMPRAVENDA DE
MAQUINÀRIA I
RECANVIS D'OCASIÓ**

Fem realitat
l'economia circular

+376 722 607

www.gruprefesa.com

gruprefesa@gruprefesa.com

[@grup_refesa](https://www.instagram.com/grup_refesa)

[Grup Refesa](https://www.facebook.com/GrupRefesa)

+376 844 133

ESTIMEM LA NATURA

